

Ozewieze Wat?

Hop Marjanneke

Peter Koene

Cd Pyramide 2007-I, track 32

Het lied HOP MARJANNEKE, STROOP IN 'T KANNEKE, kent bijna iedereen. Onze ouders zongen het voor ons als knie-spelletje of we leerden het op school of op straat, waarbij dan meestal een (meisjes)dansje hoorde.

De tekst van het liedje komt voor het eerst voor in de bundel "Nederlandse baker- en kinderrijmen" van J. van Vloten uit 1872. Twee jaar later, in de derde druk, stonden er ook muzieknoden bij, verzorgd door Marius Brandts Buijs die, volgens de uitgever, de melodietjes zelf verzameld en opgetekend had "uit de mond hetzij van moeders, hetzij van kleine zangers". HOP MARJANNEKE zoals wij dat nu nog zingen, is vrijwel ongewijzigd gebaseerd op de versie die beide heren publiceerden.

G.J. Boekenooogen verzamelde in de 19^e eeuw meer dan 9000 rijmpjes en liedjes, mede via oproepen in kranten. In een artikel uit 1893 wees hij er voor het eerst op dat het liedje ontstaan moet zijn in de Franse tijd rond 1800.

HOP MARJANNEKE was toen dus al zeker 100 jaar oud en algemeen bekend.

In 1795 werd hier te lande de Bataafse Republiek gesticht. Op verzoek van de Patriotten en tot groot ongenoegen van de Prinsgezinden trok het Franse leger de Nederlanden binnen en stadhouders Willem V vluchtte naar Engeland. In die tijd moet HOP MARJANNEKE gemaakt zijn, als spotliedje op de Franse bezetter. De naam verwijst rechtstreeks naar Marianne, de Franse maagd, sinds de revolutie van 1789 het nationale symbool van Frankrijk. De poppetjes die Marjanneke laat dansen zouden die uit de poppenkast kunnen zijn en de Franse soldaten voorstellen die 'kaal', dat wil zeggen arm, berooid en zónder pruik – want die was afgeschaft – hier arriveerden. En met de prins wordt uiteraard Willem V bedoeld.

Overigens wordt in plaats van 'prins' ook wel eens 'Pruis' gezongen. Dat is niet zo vreemd, als je bedenkt dat Willem V in 1787 in zijn strijd tegen de patriotten steun had gekregen van de Pruisen. In 1795 lieten zij het echter afweten, omdat ze vrede hadden gesloten met Frankrijk.

Het is goed mogelijk dat de woorden van het betreffende spotliedje op een toen al bekend, dus langer bestaand, dansliedje zijn gemaakt. Allerlei tekstvarianten, die in de tijd van Van Vloten nog circuleerden, wijzen hier op. Ook óns tweede couplet heeft duidelijk niets met het anti-Franse liedje van doen. Met "Hij" wordt daar wellicht de "man van complaisance" bedoeld, die in een groot aantal varianten voorkomt en meestal onder de plak zit van zijn vrouw. Vandaar dat hij de pap roert, het kind voert, het vuur stookt, de "drek" het venster uit gooit, breit, stopt en ook nog het vee hoedt, terwijl hij zijn vrouw uit dansen laat gaan. Vooral dat laatste zou er dan op duiden dat we met een danswijsje van doen hebben. In Groningen werd er trouwens in de jaren '30 van de vorige eeuw nog de Schotse polka op gedanst, met als tweede couplet:

*'t Is mooi weer en 't blijft mooi weer
stof vlogt over haaide
Mörn zel wie bruloft hóln
van Hinderk en Martje baaiden.*

Behalve als schoot- of knieliedje komt of kwam HOP MARJANNEKE ook voor als begeleiding van het touwtjespringen of als meisjesdansen. In "Kinderzang en Kinderspel" wordt dit als volgt beschreven: "Op een stoep of een omgevallen boom staan een paar meisjes, die de handen geven aan een paar kinderen die vóór de stoep of de boom staan met één voet er op. Op de maat van het liedje trekken de bovenste meisjes haar vriendinnetjes omhoog, die hierbij op en neer dansen, terwijl ze steeds van voet wisselen. Is het liedje uit, dan worden de rollen omgedraaid en begint het spel opnieuw".

Peter Koene is folkzanger- en muzikant en specialist op het gebied van het Nederlandse traditionele lied. Hij speelt in de groepen Madlot en FooFooBand, geeft workshops en produceert Dutch Folk Radio op internet. Website: www.peterkoene.org

Bronnen

- Grijp, L.P.: *Van Boekenooogen tot frater Remigius; Kinderliedverzamelingen in het Meertensinstituut* (2000)
- Boekenooogen, G.J.: *Onze rijmen (De Gids, oktober/november 1893)*
- Vloten, J. van: *Nederlandse baker- en kinderrijmen* (4^e druk 1894)
- Pollmann en Tiggers: *Nederlands Volkslied* (1946 e.v.)
- Kes, Pollmann, Tiggers: *Kinderzang en Kinderspel, deel I* (5^e druk 1955)

Hop Marjanneke

(omgeving Helmond?)

Musical notation for the song "Hop Marjanneke". The notation is in G major and 6/8 time. The lyrics are written below the notes.

Chorus: Hop, Mar-jan-ne-ke, stroop in 't kan-ne-ke, laat de pop-pe-tjes dan-sen. Hij

Verse: Gis-tren was er de prins in 't land en nu die ka-le Fran-sen. wiegt het kind en hij roert de pap en laat het vrouw-tje dan-sen.